

Henrik Schakow med et par af de hjertestartere, der skal være med til at redde liv på Langeland.
Foto: PR

Langeland til undsætning

Hvert år bliver cirka 3.500 danskere ramt af et hjertestop uden for et hospital. På et øjeblik opstår en situation, hvor et liv svæver i hænderne på tilfældige mennesker. På Langeland har man valgt at stirre realiteterne lige i øjnene ved at etablere et døgnberedt borgerberedskab.

ANDERS ENGBJERG VINDERSLEV

Det siges nogle gange, at hvert sekund tæller. Sommerens Tour de France er et godt eksempel, hvor klichéen bruges for dramatisk effekt. Andre gange er klichéen, desværre, noget mere rammende for virkelighedens alvor. En person går ned ad gaden, falder pludseligt om, et hjertestop er indtruffet. Hvad der sker herfra og de næste minutter, er alt afgørende. Hvor hurtigt bliver der ringet til en ambulance, hvor hurtigt kan der påbegyndes hjertemassage?

» Man siger, at i gennemsnittet falder sandsynligheden for en succesfuld hændelse med 10 pct. for hvert minut, der går,« siger Finn Lund Henriksen, der er lektor ved Klinisk Institut ved Syddansk Universitet samt overlæge på Odense Universitetshospital. En "succesfuld hændelse" refererer til chancen for at overleve. De seneste ti år er overlevelsesraten steget fra under fem pct. til ti pct. per hjertestop uden for et hospital. Men selv hvis hændelsen er succesfuld, og patienten overlever, så kan hjertestoppet efterlade markante hjerneskader.

Langeland ruster op

Inspireret af de dyrebare sekunder, har Langeland Hjertestarterforening taget aktion. På øen

varer det i gennemsnit 12 minutter før en ambulance med blåt blink når frem til ulykkesstedet, hvilket er mere end dobbelt så meget som den grænse på fem minutter, som det Europæiske Råd for Genoplivning har sat for, hvornår et hjertestop skal behandles.

»Hvis nogen falder om et eller andet sted på øen, så er det ganske uladsiggørligt for regionen og Danmark at have en ambulance på hvert gadehjørne. Så er der nogen, der skal overleve, så skal hr. og fru Danmark, fædre, mødre og naboer træde til. Det er den eneste måde, at vi kan gøre en forskel på,« siger Henrik Schakow, der er formand i Langeland Hjertestarterforening.

Foreningen har derfor taget innovative metoder i brug for at hæve overlevelsesraten og forbedre chancerne for et godt liv efter ulykken. Et nyudviklet GPS-system kombineret med et korps af kompetente borgere skal til undsætning, når lynet slår ned.

Alarmen går, proceduren starter

Når alarmcentralen modtager et opkald om et hjertestop på Langeland aktiveres en dominoeffekt, der i sidste ende resulterer i en hurtigere fremkomst af hjertemassage og hjertestarter til ulykkesstedet. 180 frivillige langelændinge har taget et 12-timers kursus i førstehjælp, og de

bærer alle rundt på en mobiltelefon, der har indbygget GPS-tracking. Kort efter alarmcentralen modtager en anmeldelse af et hjertestop, går en besked ud til de ni frivillige, der er tættest på ulykkesstedet.

»Selv hvis man står og taler i telefonen, så bliver man ganske enkelt afbrudt, når beskeden tikker ind. Den ankommer med en frygtelig støj, der faktisk lyder som en ambulance, og så bliver man nødt til at svare på, om man kan hjælpe eller ej,« siger Henrik Schakow.

Når de tre første frivillige har tilkendegivet, at de kan hjælpe, vil de hver modtage en opgave. Den første skal omgående tage hen til ulykkesstedet og starte hjertemassage. Den anden får ved hjælp af GPS rutevejledning hen til nærmeste hjertestarter, som vedkommende skal medbringe og bruge på patienten. Den tredje frivillige skal assistere hjertemassagen og samtidig etablere kontakt til sundhedspersonalet på vagtcentralen.

Ni frivillige er tre gange så meget som de tre roller, der absolut skal udfyldes. Men hvis hjertemassagen skal gives ordentligt, kræver det et intenst stykke arbejde, der hurtigt vil dale i kvalitet, hvis der ikke står reserver klar.

»Det at massere et hjerte svarer til at løbe en 800 meter, hvis du ikke er vant til det. Man skal holde et højt tempo, og det er hårdt, hvis man

Efter et hjertestop falder overlevelseschancerne med 10 pct. per minut. Men ifølge Finn Lund Henriksen reduceres faldet til fire pct., hvis der udføres øjeblikkelig hjertemassage.

Foto: PR

På Langeland var det tidligere ikke unormalt at vente 10-15 minutter på en ambulance. Nu håber man, at de første akuthjælpere vil nå frem inden fem minutter.

Foto: Falck PR

Der findes mere end 15.000 hjertestartere i Danmark, men under en tredjedel af dem er registreret med adresse.

Foto: PR

► bare skal blive ved. Derfor er det vigtigt, at der er nogen til at tage over,« siger Finn Lund Henriksen.

Adrenalin, men ingen nerver

En af de frivillige, der har meldt sig under hjertereddernes faner, er den 31-årige Malene Christensen. Hun bor på det nordlige Langeland og hørte, at der var planer om at starte initiativet et andet sted på øen.

»Det startede op inde i Midtlangeland, og så tænkte jeg, at det burdes også laves herovre. Der går nemt 15 til 20 minutter, før ambulancen er fremme, og det er jo for meget i sådan en situation,« siger Malene Christensen.

Hun arbejder også som frivillig brandmand på øen, så førstehjælpen var ikke noget nyt for hende. Og presset ved at stå med et andet menneskes liv i sine hænder, skræmmer hende heller ikke.

»Jeg synes faktisk bare, at det er spændende. Når vi bliver kaldt ud og kører afsted, så kommer adrenalinen, men det er kun spændende, og det gør mig ikke noget. Jeg er godt tilfreds med, at vi kan hjælpe hinanden,« siger Malene Christensen.

Netop nerverne kunne godt være en forhindring for systemet. Når man ikke normalt arbejder inden for hospitalsvæsenet, er det et voldsomt ansvar at stå med. Derfor er Langeland Hjertestarterforening ubøjelig i deres krav om, at et 12-timers kursus skal gennemføres. Og derudover håber man, at samarbejdet imellem de frivillige kan hjælpe med at løfte byrden.

»Det er nødvendigt, at folk ikke er alene, når de står i en situation, som de ikke er vant til. Men i forhold til hjertestarteren, så fortæller den præcist, hvad man skal gøre,« siger Henrik Schakow.

Med en baby på armen

Et hjertestop tager ikke hensyn til sted eller tids-

punkt, og derfor kan det være nødvendigt for de frivillige at forlade arbejdsplads eller nattesøvn, når GPS-telefonen kalder. Flere af de store arbejdspladser på Langeland har allerede givet tilladelse til at ansatte må smide, hvad de har i hænderne, hvis de bliver kaldt. Og det er med fuld løn betalt. Alligevel kan der være situationer, hvor man må trykke nej på telefonen.

»Nogle gange kan man bare ikke køre. Jeg har tre børn, og når jeg er alene hjemme, så tager det for lang tid at pakke tre børn ind i bilen og så komme afsted. Man kan melde fra tilkaldesystemet i op til 24 timer ad gangen,« siger Malene Christensen.

Hun nævner et tidspunkt, hvor hun blev kaldt. Telefonen larmede, hun klikkede ja, og så var det ellers ud af døren.

»Jeg fulgte bare anvisningen og tog hjertestarteren med til stedet. Jeg var faktisk den eneste akuthjælper, der kunne komme, men heldigvis var der andre kompetente mennesker til stede. De var gået i gang med hjerte- og lungeredning, så jeg koblede hjertestarteren til. Og så arbejdede vi ellers bare, til der kom nogle falckreddere, der kunne tage over,« fortæller Malene Christensen.

Det er målsætningen, at den første hjælp skal nå frem på under fem minutter, men Malene Christensen blev forsinket en smule.

»Det tog en 5-6 minutter, før jeg var fremme. Jeg skulle lige have babyen med,« siger hun.

Den "gyldne grænse"

Langeland Hjertestarterforening og de frivillige sigter efter en responstid på fem minutter. Uret starter fra det øjeblik, at alarmcentralen modtager anmeldelsen og sender besked ud til de ni frivillige, der er nærmest ulykkesstedet og stopper, når den første er nået frem og giver hjertemassage.

»De mest aktuelle tal viser, at den nuværende

responstid er på fem og et halvt minut. Så omkring de fem minutter vil man kunne få det ned på,« siger Finn Lund Christensen.

Det er en drastisk forbedring, hvis man sammenligner med tiderne, før GPS-systemet blev implementeret. Hvis succesens forsætter, kan det blive et tema, om systemet bør implementeres i resten af landet. I så fald vil det kræve, at flere påtager sig et ansvar for at lære førstehjælp og rykke ud i alle døgnets 24 timer.

»I takt med at ressourcerne til vores sundhedsvæsen ikke kan blive ved med at vokse, så er vi nødt til at tænke mere på vores eget liv, men måske også vores nabos. Hvis han kan hjælpe mig, så skal jeg også kunne hjælpe ham. Der er ingen tvivl om, at der er et sammenhold på Lolland, som er svært at sætte en pris på,« siger Finn Lund Christensen. ■

LANGELANDS HJERTEREDDERE

Langelands hjerteprojekt foregår i et samarbejde mellem Syddansk Universitet, Odense Universitetshospital, Dansk Selskab for Akut Medicin, Langelands Hjertestarterforening og Region Syddanmark.

Firmaet FirstAED har udviklet den nødvendige teknologi.